

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / B. Luiten

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN **217**
B. Luiten

De betekenis van
het gehandicapte kind
in de gemeente

MEDITATIEF **221**
A.L. Th. de Bruijne
Reserve-olie

WANDELEN MET GOD **222**
C.J. de Ruijter
Zonder ophouden

SCHRIFTSTUDIE **224**
P.H.R. van Houwelingen
Het komende Woord
(Joh. 1,6-13)

EVANGELISATIE
EN ZENDING **227**
L.J. Joosse
Impressies van
Willow Creek

KERK EN MUZIEK **231**
J. Smelik
Bij de driehonderdste
sterfdag van Henry Purcell

en verder...

Gedicht
Nieuw uitgekomen
Meegelezen
Uit de kerken

DE BETEKENIS VAN HET GEHANDICAPTE KIND IN DE GEMEENTE

Vaak blijven de reacties hangen in een sfeer van medelijden. Soms meer, soms minder gelukkig tot uiting gebracht. 't Is toch ook moeilijk om goed te reageren op de geboorte van een gehandicapt kind? Ouders hebben daar zelf hun handen vol aan, tal van gevoelens strijden in hen om de eerste plaats. Voor de mensen om hen heen is het dan nog veel moeilijker om aan te voelen waar zij goed aan doen.

Met als gevolg, dat meeleven onuitgesproken blijft. En waf erger is: verder dan meeleven korrithef dan ook niet.

Meeleven is goed en onmisbaar. Het is een voorwaarde in de gemeente van Christus. 'En één lid lijdt, lijden alle leden mee, als één lid eer ontvangt, delen alle leden in de vreugde', zo lezen we in 1 Cor. 12 : 26, Maar als het daarbij blijft, zijn we pas halverwege. Ieder mens wordt

immers ook geschapen met een bedoeling: Als je dan de zin van iemands bestaan over het hoofd Wet, kun je meeleven wat je wilt, maar je vergroot ook de moeite.

Nodig

De Schrift is hier heel duidelijk

over. Allen die gedoopt zijn, **zijn** leden van één lichaam. Ieder is verschillend begaafd, er zijn handen, voeten, **ogen** en oren. En er zijn ook minder opvallende lichaamsdelen. Maar voor allen geldt, **dat** wij ze **nodig** hebben. Het oor kan niet zeggen tegen **het** oog: 'Ik heb jou niet nodig'. Niemand in de gemeente kan tegen een medelid zeggen: 'Ik heb jou **niet nodig**'. Integendeel, **het elkaar nodig hebben** wordt ons voorgehouden als de meest basale vorm **van** wederzijdse waardering (1 Cor. 12 : 12-31). Valt bijv. een **verstandelijk** gehandicapte **daar** buiten? Nee, hij wordt juist uitdrukkelijk **daarin** betrokken. **Want we lezen in dit verband** 'Ja, veeleer zijn die leden **van** het li-

chaam, welke het zwakst schijnen, noodzakelijk...' (1 Cor. 12 : 22) Daarom is meeleven **alléén** volstrekt onvoldoende, in geval **van handicap**. Het gaat veeleer om deze erkenning: 'Ik heb je nodig, mijn **gehandicapte** broeder, **ik kan** niet zonder je'.

Dat **zal** echt bemoedigen, daar kan geen **troostwoord** tegen op. Ook wat de **tijdgeest** betreft, is het **echt van levensbelang om deze dingen hardop** te zeggen. Het is immers niet **meer** 'nodig' om gehandicapte kinderen te krijgen? **Ze Zennen** toch tijdig geaborteerd worden, desnoods nog ná de afgesproken 24 weken grens? Ja, het wordt zelfs publiek toegestaan dat een dergelijke 'abortus' nog **'post-nataal'** plaatsvindt, zoals dat klinisch wordt uitgedrukt.

In de praktijk **betekent** dat, dat een groepje gehandicapten dat gezellig een dagje uit is, meewarig wordt nagekeken. 'Dat is toch niet meer nodig?', hoor je iemand zeggen. En de rest denkt het.

Dan wordt het zaak, dat we juist als christenen onder elkaar actief **werken** aan een ander denk- en spreekklimaat. In de gemeente van Christus is niemand overbodig, integendeel. **Dit duidelijk te maken**, ook **naar de zwaksten toe**, zal tijd en aandacht vragen.

Boodschap

Nu komt natuurlijk de vraag op: 'Maar wat **hebben wij dan** nodig van iemand, die **soms zijn** eigen bestaan **niet** overziet en in alles van anderen **afhankelijk** is?' Gelukkig **geldt** dit in die mate lang niet voor alle gehandicapten, velen **kunnen** zich zelfstandig **redden**, maar dan nog blijft de vraag naar de zin van hun beperking. **Wat is daar** waardevol aan?

Op die vraag horen wij het antwoord letterlijk uit Jezus' mond. Of beter gezegd, de vraag waarop Jezus reageerde was negatief geformuleerd, maar in **zijn** positieve antwoord corrigeerde Hij de vraagsteller g.

Ik bedoel de ontmoeting met de **blindgeborene**, beschreven in Joh. 9. **De man** was alleen maar afhankelijk, had schijnbaar geen enkel nut. **Mensen gaven** hem uit medelijden **wat** geld, maar trokken zich verder weinig van hem aan. Eigenlijk zou niemand hem missen, **wanneer** hij **daar** niet **zat**.

Verder **was hij** onderwerp in een theologische discussie. Wie had er gezondigd, hij of **zijn ouders**? **Waren** zijn ouders door God gestraft met een gehandicapt kind? Maar dat **was** toch wel hard voor de jongen zelf. Was de **blindgeborene** dan **zelf** een zondaar, die dit over zich heen had gehaald? Maar **hij** was zo geboren, wanneer had hij **zijn** zonde dan begaan? Die **vraagstelling kwam** naar Jezus @, dubbel **negatief** geformuleerd.

Maar **dan** haalt de Verlosser een streep door dit denken. De **blindgeborene** werd geschapen met een **eigen** bedoeling: Gods **werken moesten in hem openbaar worden!** (Joh. 9 : 3).

Dat keert alles om. **Van een zieli-ge, meelijwekkende** figuur wordt de gehandicapte **ineens** iemand met een boodschap. God heeft in hem iets te vertellen, aan **elke** voorbijganger.

Gods werken worden in hem bekend gemaakt. Dat is nogal wat. Er zijn **verklaringen**, die **dit** betrekken op de aanstaande genezing van de man. Maar die beperking is niet **te-recht**. Er **staat echt** 'de werken van God', in ruime zin.

Wat kan dit anders betekenen, dan dat God aan iedereen laat zien, dat Hij zich voor **het gehandicapte** leven niet **schaamt**? Bet **mag** er zijn, tòch, ai is dit ver onder **het niveau van het Paradijs**.

Die boodschap draagt de **man** uit, al **veertig jaren** lang. Want **deze** 'werken van God' zijn niet tot hem **alleen beperkt**, nee, iedere voorbijganger **kijkt naar hem** als in een spiegel. Dat is de bedoeling tenminste. Want **als het** over **handicap** gaat, waardoor **het niveau van het Paradijs in de verste verte niet meer** wordt gehaald, is die **blindge-**

KERNREDACTIE:

PROF. DR. M. TE VELDE,
DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP.

OVERIGEREDACTIELEDEN:

DRS. R. TER BEEK, DRS. B. BOS,
DRS. A.L.Th. DE BRUIJNE, DRS. B. LUITEN,
PROF. DR. C.J. DE RUIJTER,
DS. A. DE SNOO.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DRS. J. SMELIK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

W.L. DE GRAAFF, Wortmanstraat 138, 8265
AG Kampen, Tel. (038) 3331201.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA te Kampen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:

Uitgeverij Oosterbaan & de Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Reformatie, Goes, Postbus 25, 4460 AA
Goes. Tel. (0113) 215591.

ABONNEMENT:

f 85,75 per jaar; f 46,25 per halfjaar; studenten
f 70,25 per jaar (binnenland). Buitenland:
f 144,50 per jaar (zeepost).

Een abonnement kan per maand ingaan,
maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee
maanden voor het verstrijken van de beta-
lingstermijn (opzegging van jaarabonnement
vóór 1 november, van een halfjaarabonne-
ment vóór 1 juni).

Losse nummers f 1,95 (excl. porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij
de Stichting Bralectah. Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,84 per mm. Contracttarief op aan-
vraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de
uitgever is het niet toegestaan artikelen uit
dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

borene bepaald de enige niet. **Integendeel, zijn** handicap, hoe moeilijk ook, is relatief **gezien** maar een klein verschil **tussen** zondaren die tot diep in **hun hart** van alles mankeren.

Het probleem is alleen, dat 'gezonde' mensen dat zo snel vergeten. Maar ai te vaak denken wij vanuit de situatie **nù**, na de zondeval. Die is dan gewoon en 'normaal'. **Een** handicap is ongewoon, maar wel zo opvallend dat God ons daardoor bepaalt bij **onze** gezamenlijke **werkelijkheid**, Een situatie dit alleen kan bestaan door Gods genade, doordat Jezus Christus **voor** ons **borg** staat. **Het leven is gebroken, maar het mag** er zijn', daarin zijn Gods werken voor ons samen te **vatten**. De **blindgeborene** straalt het uit. Wie dat niet ziet, is ongeneeslijk blind (Joh. 9 : 41).

Wat verwekt gij?

Het zal duidelijk zijn, dat Gods openbaring in het leven van de blinde man van vitaal belang is **voor** de samenleving. Als deze boodschap opgevangen wordt, **zal** ieders **oog** gericht worden op het Lam **van** God, dat onze zonden én onze ziekten wilde dragen (Mt. 8 : 17). Daardoor kon Hij van **zonde** en ziekte ontslaan. Maar daardoor kan Hij nu **ook** zondaren en gehandicapten dragers van **Gods** beeld doen zijn. Onze zaligheid begint niet pas bij onze **genezing**, maar bij onze inlijving bij Jezus Christus (Mt. 16 : 17, verg. I Petr. 3 : 14). Het is de moeite waard om door levend geloof dit praktisch in te vullen. **Dan** verstomt de vraag "Wat verwekt gij?" (Jes. 45 : 10). **Wee** hem, die dat aan een vader vraagt. Alsof het leven dat God formeert niet waardevol genoeg zou zijn. Toch **leven** we nu in een tijd, waarin die vraag in alle toonaarden **wordt** gesteld. Een mens, die avond aan avond Veronica kijkt, ziet alleen maar gezonde jongens en meiden, die alles met hun lichaam **kunnen** en dat ook allemaal doen. Geleidelijk aan wordt dat toonaange-

vend. Het **gebrekkige** komt daar niet in voor.

Tal van **pré-natale** onderzoeken zijn erop gericht, gehandicapte **leven** te 'voorkomen'. Nieuw leven moet wel menswaardig zijn, **mders** doe je niemand er een plezier mee.

Zo wordt de vrucht van de **moederschoot** steeds **kritischer** bekeken. Terwijl algemeen wordt vergeten, dat welgeschapen **kinderen** reeds lang verleden **tijd zijn**. Want **de** grootste handicap die er bestaat, het geboren **worden** in zonde en schuld, misvormt iedere baby. De Enige die het recht heeft, hier afkeurend naar te kijken, is de Schepper zelf. Hij maakte de mens voortreffelijk! Wanneer Hij **dan** toch, uit genade, nog steeds nieuw leven **wil** formeren, wie is **de mens dan** om te zeggen: 'dit leven hoef ik niet meer?'

Functioneren

Inmiddels mag duidelijk zijn, dat God niet **toevallig**, tegen de tijdgeest in, gehandicapten **een** plaats geeft in de gemeente en in de samenleving. Zij zijn op **een bijzondere** manier **dragers van** de blijde boodschap, voor wie het ziet en verstaat. Zelf zullen zij het meestal zo niet beseffen, het zijn vaak profeten en profetessen zonder woorden. Maar daar wordt **hun** boodschap niet anders van.

Dan wordt het zaak, dat wij hen niet over het hoofd zien! Dat kan immers gemakkelijk met deze **zwakke** leden. **Ze zitten** vaak op een andere school, kunnen aan veel dingen niet gewoon meedoen, en hebben in allerlei opzicht **een** eigen levenspatroon. **Bij** het ouder worden is het soms beter dat zij aangepast catechisatie **krijgen**, en het meegaan naar vereniging **zit er** vaak niet **in**. Kortom, als je niet **uitkijkt**, zie je ze nooit.

Belangrijk wordt dan het overleg met de ouders. Stel aan **hen** de vraag: 'wam kan **uw kind wel** aan **meedoen**, en op welke manier?'

Vaak is het 'erbij zijn' voor deze

kinderen al **van** veel betekenis, ook al kunnen of doen ze verder niet zo veel. **Sommigen** voelen feilloos aan, of ze erbij **horen** of er buiten staan. Want als **bijv.** het **verstand** niet zo goed werkt, is het gevoel soms sterk ontwikkeld.

Dan is het een **kleine** moeite, maar **zo** belangrijk, om bij **kinderactiviteiten** in het **kerkelijk** leven te bedenken: 'Dit kind is er **ook**'. Bijv. bij een **kerstfeestviering**, een bijdrage **op bid-** of dankdag, een jaarfeest, enz.

Niet voor **alle** gehandicapte **kinderen** zal dit **geschikt** zijn. Er zijn er **ook**, die bijv. nooit van bed komen. Toch **horen** ze erbij, heeft hun **aanwezigheid** zin. Hoe we dat tot uiting kunnen brengen, is niet in het algemeen te zeggen. Misschien een foto van hen op het prikbord in het kerkgebouw?

Maar in ieder geval, **in** al die **situaties** kun je die vraag **ook** gewoon aan de ouders stellen. **Ook** voor iemand die met handicap geen **ervaring** heeft, en bang is **om** iets verkeerd te doen of te **zeggen**, is **het een** goede manier van binnenkomen als hij gewoon **vraagt**: 'Kan ik iets **voor** je **doen**?'

Muur

Het **opvallende** is, dat die eenvoudige vraag **in** de praktijk weinig **gesteld** blijkt te worden.

Dat zal wel **komen** door onwennigheid, of **door** schroom. **Wellicht** heeft menigeen er **ook** absoluut geen **weet** **van**, wat voor een extra zorg ouders **aan** een **gehandicapt kind** besteden, of het nu huis is of in een dagverblijf.

Soms komt dat ook wel door de ouders zelf. Van begin af **aan** hebben zij hun schouders gezet onder hun bijzondere **taak**, met Gods hulp moest & toch **ook kunnen**? En als het dan **toch** teveel wordt (praktisch **en** emotioneel), loop je daarmee niet te koop. Zo **kan** het **voorkomen**, dat de omgeving werkelijk niet in de gaten heeft wat **voor** een last **daar** in stilte gedragen wordt, en hoeveel **strijd** dat geeft. Noem

het gerust een slijtageslag. Want als je thuis een gehandicapt kind hebt, dat je eigenlijk 24 uur per dag in de gaten moet houden, 365 dagen per jaar zonder één dag onderbreking, dan ben je een keer aan het eind van je latijn.

Welnu, houd als vader en moeder dan eens op met naar buiten toe te zeggen, dat het 'goed' gaaf. Door de jaren heen kan dat stereotiepe antwoord een hoge muur worden, die alle meeleven en waardering buiten houdt.

Andersom, laat de omgeving zo slim zijn om door dat soort antwoorden heen te kijken. Niet om medelijden te tonen, dat is meestal niet aan de orde. Maar om in praktijk te brengen, dat ook dit kind bij de gemeente hoort. En die bijzondere zorg is niet voor de ouders alleen, daarin hebben wij elkaar nodig.

Ambt

Het zou goed kunnen zijn, wanneer een ambtsdrager daar wat leiding aan geeft. Anders blijft het bij goede bedoelingen, zonder dat iemand concreet de eerste stap durft te zetten.

Gelukkig hebben we tegenwoordig nogal wat mogelijkheden, om met elkaar in contact te komen. Zo raakt het steeds meer ingeburgerd, een kortlopend gespreksgroepje te organiseren rondom een of ander onderwerp. Je kondigt het onderwerp aan in het kerkblad, legt het belang ervan uit, en vraagt de belangstellenden op een zekere plaats en tijd bij elkaar te komen. Dan hoeft het niet storm te lopen, het gaat er gewoon om dat er mensen zijn en komen, die zich in het leven met en rondom een handicap willen verdiepen. Als daar dan de mensen met ervaring tussenin gaan zitten, kun je over en weer veel voor elkaar betekenen. Wellicht zijn er dan ook praktische afspraken te maken.

Uiteraard bedoel ik hiermee niet de vereniging *Dit Koningskind* te passeren, met al haar contactpersonen.

Wellicht is dit in samenwerking met hen te doen. Maar ik heb wel de indruk, dat lotsverbondenheid in een vereniging nog wat anders is dan daadwerkelijke geloofsverbondenheid in de gemeente. Gelukkig zijn er velen die de vereniging financieel steunen. Maar alleen hulp met geld schiet in de praktijk te kort.

Sprookje

Er was eens een mens
die wilde de zon
pakken, plukken.

Maar de zon zei:
'Wacht maar rustig af,
ik kom bij jou.

Bij jou in de buurt
of door de ramen
van je vertrek.

En in de nacht
stuur ik sterren
of mijn compagnon maan.

Zet je lange ladder
maar weer weg. Kijk,
de straat is om te gaan.'

En die mens leefde
elke dag langer,
elke nacht gelukkiger.

Lenze L. Bouwers

M

meditatief

'...doch de wijze namen olie in haar kruiken; met haar lampen.'

(Matteüs 25 : 4)

'Wat bedoeltu nou met die reserve-olie?'

Ik had geprekeet over de 10 bruidsmisjes. Een gelijkenis als de ene helft van een tweeling. Sprekend het gewone leven, en toch anders. Ook dat met die olie. Bij geen bruiloft in Israël zouden de bruidsmisjes een kruikje reserve-olie meenemen. Als je om 6 uur 's avonds je lampje aanstak, kon de bruidegom elk moment komen. De olie in je lampje is genoeg. Vijf bruidsmisjes nemen dus overdreven maatregelen. Ze rekenen met een ongevoel verdraagde bruidegom.

Na de preek volgde een bespreking ervan met de gemeente. Toen vroeg ze het: 'wat bedoelt u nu met die reserve-olie?'

Verbeelding

als je het wilt

Ik had geprobeerd uit te leggen dat je achter die olie niets moet zoeken. Dus niet – zoals sommigen doen – op de klank af een verband leggen met andere bijbelteksten waar het gaat over olie of olijven. En niet de beeldtaal van zulke teksten binnensmokkelen in Jezus' beeldverhaal. Meestal wordt olie dan gauw Heilige Geest. En reserve-olie vol zijn van de Geest. Maar kennelijk is het lezen sterker dan de leer... Neemt dit verhaal je mee, dan wil je toch iets met die olie. Misschien moet onze uitleg de verbeelding wat minder aan banden leggen? Wat bedoelt u nu met die reserve-olie?

Verwachten

Jezus' beeldverhaal leert ons Hem verwachten. Hij komt, zoals Hij eens gekomen is. In veel opzichten anders: toen maakte zijn liefde indruk doordat Hij zich nederig wegaf. Straks imponeert zijn liefde door wereldwijde uitstraling. Maar op dit punt lijkt zijn komst op zijn komst: het duurt – Hij is geduldig! – langer dan je dacht. Davids zoon lang verwacht... maar er waren nog maar een paar Simeons die de vertroosting voor Israël verwachten. En zal Hij straks geloof vinden op aarde?

Niet alle verwachting is wijs. Veel verwachting kijkt niet verder dan de korte termijn. We alarmeren elkaar: Jezus kan *eik* moment komen. Kijk je naar Hem uit? Ben je klaar? Nuttig op z'n tijd, zo'n prikkel. Maar als de kerk alleen maar op dat aambeeld zou hameren, kweekt zij dwazen. Dit soort alertheid ebt op den duur weg. Gelovig sprinten heeft iets. Maar je houdt het maar *even* vol. Wie het permanent probeert, brandt op. Christus verwachten is meer een marathon. De reserves die je daarvoor nodig hebt, krijg je door duurtraining.

Duurtraining

Duurt het nog één dag, of nog 1000 jaar? Allebei kan.

Dus kijk ik niet alleen nu in geloof omhoog, maar zorg ik ook dat ik straks nog geloof heb.

Dus zoek ik niet alleen wat nu mijn beleving bevredigt, maar maak ik me ook eigen wat ik misschien later in mijn beleving nodig heb.

Dus laten we ons niet alleen nu als kerk opwekken, maar weten we

ons ook verantwoordelijk dat er straks nog een kerk is, die zondig opgewekt kan worden.

Dus selecteren we niet alleen nu handzame, aansprekende en bruikbare kernpunten om te belijden en zoveel mogelijk christenen te *di-*liseren. *M* we weten ons *&* *ge-*roep om de volle waarheid vast te houden omdat er misschien later nog steeds iets te belijden moet zijn.

Dus ben ik er niet als ik nu een intense liefdesband met Jezus als een bovenlaag op het gewone leven leg. Die spanning houd ik wel even uit, maar dan dringt dat leven op. Ik train ook om in de band met Christus gewoon te leven.

Dus toch

Reserve-olie: reserves aanleggen in je manier van geloven en kerk-zijn. Om ons als bruid te werven, kwam Hij ten hemel af. Straks komt Hij met ons in liefde leven. *Hem* verwachten is uit liefde naar Hem verlangen. Maar juist liefde kan niet zonder reserves. Zij leeft niet *d-*i t van hoogtepunten.

Hoe houdt de bruid die liefde vol, een hele geschiedenis lang? Was er niet iemand die voor deze reserves wilde zorgen? *Al* bij de eerste komst, en nog. De Geest en de bruid zeggen: Kom! Dus toch. Wat bedoelt u nu met die reme-olie?

Wandelen met God

Wat stel je je voor bij 'bidden zonder ophouden'? Vroeger moest ik vaak denken aan de Roomse kerk bij ons op de hoek. Daar lagen mensen soms een hele tijd geknield te bidden. Daar leek het bidden inderdaad soms niet op te houden. Maar bij ons had het gebed veel meer een afmakende plaats. Bidden op vaste tijden, thuis, in de kerk, op school enz.

Gedachteloos

Zou je nooit eens afdwalen met je gedachten, onder zo'n lang gebed? Dat vroeg ik me vaak af, als ik mensen zo lang geknield zag liggen. Je kunt er zelfs in de kerk al last van hebben, als de dominee eens een lang gebed heeft. Wat dat betreft lijkt het me erg onpraktisch om te bidden zonder op te houden. In de Roomse kerk is dat ook verder wel duidelijk geworden. Als je je rozenkrans moest bidden, kon dat heel gemakkelijk een gedachte-loze sleur worden.

Het zal hem dus niet in de lengte van het gebed zitten. De Here Jezus heeft zelfs gewaarschuwd tegen een omhaal van woorden in je gebed (Matt. 6 : 7). En toch wil God dat we niet ophouden met bidden (1 Thess. 5 : 17). Dat zal dus niet betekenen, dat we steeds met de handen samen en ogen dicht moeten zitten. Het moet gaan over het contact dat we met Hem mogen hebben.

Houd niet op bij de gewone dingen

Vraag eens aan iemand waar je nu

allemaal voor moet bidden. Dat blijkt soms best wel een moeilijke vraag te zijn. De één noemt dit, de ander dat. Iemand zal het Onze Vader ter sprake brengen, een ander zal in ieder geval vergeving van zonden noemen. Maar zelden zal iemand zeggen: 'Alles'. En toch is dat wel een goed antwoord.

Eigenlijk mag alles in ons gebed een plaats hebben. Ga maar eens na wat er gebeurt als bepaalde dingen geen plaats krijgen in je gebed. Stel b.v. dat je nooit bidt voor je dagelijks werk. Dan kan het heel gauw gebeuren, dat je niet meer ziet wat dat werk met God te maken heeft. En dat geldt voor zoveel dingen. Ik hoorde iemand eens in een kring vragen, wie er aan tafel dankte als hij een nieuwe auto gekocht had. Het bleek dat nauwelijks iemand dat deed. Die nieuwe auto (er wordt heel wat over gepraat en nagedacht) stond eigenlijk helemaal los van het contact met God.

Het blijkt, dat kinderen en jongeren op dit punt ook vaak met vragen zitten. 'Mag ik wel bidden voor die wiskunderepetitie van morgen?' 'Zou God het niet gek vinden als ik ook allerlei gewone dingen noem

in mijn gebed?' Het lijkt erop, alsof we in ons gebed vaak alleen maar de dingen noemen die we duidelijk aan God verbinden en de bijzondere dingen. Maar op die manier komen er onherroepelijk stukken in je leven voor, waar je het contact met God nauwelijks meer ervaart. Gewoon omdat je het zelf niet meer gezocht hebt. Dan houd je op, zodra de 'gewone' dingen aan de beurt zijn. Ken Hem in al uw wegen, staat er (Spr. 3 : 6). Maar wij houden soms veel te snel op met bidden. Als we de speciale dingen hebben gehad, stoppen we al gauw. Maar God zegt: niet ophouden. Bekijk eens wat je op een dag allemaal doet. En kijk eens wat een verschil het maakt, als je ze kort bij Hem ter sprake brengt.

Geef de tegenstander geen kans

Bekijk eens wat je op een dag doet. Dat doen we niet alleen van tevoren. We kijken vaak ook terug op de wederwaardigheden van een dag. En als je dat eerlijk doet, zie je altijd zwakke plekken in je leven voor God. En vaak moet je dat ook gewoon duidelijke zonden noemen. Vraag je eens af, hoe sterk je gebed was op die zwakke plekken. Vaak merk je dan, dat het momenten waren dat je er gewoon niet aan dacht om te bidden.

Eigenlijk weten we al van jongsaf, dat het zo gaat. Maar toch vervallen we er telkens weer in. Als het contact met God eventjes wegvalt, is er een opening voor de tegenstander. Hij merkt het wel, als we ermee ophouden. Daar krijgt hij zijn kans. Juist als de Here spreekt over het bidden om Zijn Geest, waarschuwt Hij ervoor om geen ruimte

aan te bieden aan de boze (Luk. 11 : 13, 24-26). Die stapt daar graag in. Als je een **stuk** van je leven buiten je gebed houdt, nodig je de boze uit om er zijn intrek te nemen.

Blijvend contact

Vat het **dus** maar letterlijk op, als God zegt: Bid zonder ophouden. Als je er te vroeg mee ophoudt, vallen allerlei dingen buiten je omgang met God. **En daar waar je gebed afwezig** is, vallen de zwakke plekken waar de zonde gemakkelijk je hart veroverd. Vat het dus maar letterlijk op: zonder ophouden!! Moeten we het dan toch maar lang gaan maken? Toch maar veel dingen noemen? **Toch** maar het gevaar lopen dat je gedachten afdwalen?

Ik denk, dat je dat laatste uit **alle** macht bestrijden moet. Als je gedachten afdwalen, **ben** je al niet meer aan het bidden. Daarom moet je het **ook** anderen mogelijk maken de gedachten erbij te houden. Ik geloof dat de oplossing eerder **ergens** anders ligt. **Bidden** mag een houding worden. Een manier van **leven**. Dan **kan** er iets van een **blijvend** contact met God groeien. Een permanente ontvankelijkheid naar **Hem toe**.

Alleen moet je zo'n houding wel **leren**. En dat is **ook** heel **goed** te leren. Je kunt al b.v. beginnen met de ruimte **tussen twee** gebeden korter te maken. Als je er niet op let, kan er soms een hele dag voorbijgaan zonder dat je bidt. En **reken** erop, dat je dan **ook** weinig van God zult merken. Maar daar **kun** je iets aan doen door vaker te bidden. Je **kunt** **beginnen** met om de paar uur **kort** tot God te bidden. Bijvoorbeeld iedere **twee** uur. Al **vraag** je dan **alleen maar**, of **God erbij** wil zijn met zijn hulp en genade in die komende twee uur. Dat verandert de houding waarmee je bezig bent. En vrijwel iedereen heeft wel gelegenheid om dat **kort** voor zichzelf te doen.

Op deze manier komt er een soort

netwerk van gebed over je leven heen te liggen. Als je je daarin oefent, **zul** je soms merken dat het inderdaad een echt netwerk is. Het houdt het totaal van je leven heel mooi bij elkaar. Door dat constante contact met boven, put je steeds opnieuw uit de bron. En er komt een eenheid in je doen en laten te **liggen**.

Natuurlijk is een ritme van om de **twee uur** zomaar willekeurig gekozen. Dat ligt voor iedereen **weer** anders. **Het belangrijkste** is dat ritme. **Het worden de vaste punten, waarnaar de rest van je leven** zich gaat richten. En **langzamerhand** krijg je er feeling voor, wat **het betekent om Hem te kennen in al je wegen**.

Met open ogen

Er zijn nogal eens mensen die er moeite mee hebben om overdag, buiten de gewone tijden, te bidden. Eigenlijk vind je het gek om dat te doen. Dat voelt iedereen wel aan. Nog moeilijker wordt het, als je in **een** werksituatie bent, **waarin** je niet even ruimte en tijd **voor** jezelf hebt. Maar ook **dan** staat de **mogelijkheid** tot contact toch open. Daar staat een **mooi** voorbeeld van in de Bijbel. Als Nehemia door de **koning** aangesproken wordt over zijn verdrietige stemming, **dan** ziet hij een prachtkans. Nu kan hij de situatie van de Joden in de verstrooiing ter sprake brengen. Maar hij doet het niet zonder tot God te bidden. Er staat haast in één adem dat hij tot God **bidt** en meteen de koning **antwoordt** (Neh. 2 : 4, 5). Dat is een gebed met open ogen. We noemen het ook wel **eens een** schietgebedje. Soms vinden **mensen** dat rooms. Maar waarom zouden we zo'n **gebedskans** onbenut laten? Er zijn genoeg momenten dat het erop aankomt. Als je in een gesprek voor **een** muur staat, als je plotseling voor een **verzoeking** geplaatst wordt, midden in een conflict met je kinderen, enz. Wat een mogelijkheid als je dan gewoon even je **hart** tot God kunt opheffen.

Met **open** ogen en handen **die** gewoon doorwerken, is er contact.

Biddend leven

Als je eenmaal gezien hebt, hoe **wezenlijk contact** met God is, wil je het niet meer opgeven. Wie er een keer mee ophoudt, staakt op dat moment de omgang. En het is maar de vraag wanneer je de draad weer **oppikt**. Zonder bidden **komt** er **onherroepelijk** een zwakke **plek** in je leven. En wie **zal** zeggen **hoe** sterk de **tegenstander** zich daar nestelen kan?

Het is niet voor niets, dat de Here **zegt** dat je er niet mee op moet houden. Hij zal niet bedoelen **dat** we onze **gebeden** langer moeten maken. Hij wil dat **gebed** ons hart vervult. Natuurlijk zullen we de vaste **tijden** nodig blijven hebben dat we de **handen** samen doen en de ogen dicht. Dat we hardop de woorden uitspreken, alleen en met en voor elkaar. Dat zullen de vaste **punten** blijven in ons biddend contact met Hem. **Maar** bidden is vooral **een** houding. Een **zoekende** houding. Een **ontvankelijke** houding. Een **afhankelijke** houding. Bidden zonder ophouden is biddend leven.

Dit is het tweede artikel over Johannes' inleiding op zijn evangelie. De mens heeft zich gehuld in duisternis, maar het Goddelijke levenslicht is alle eeuwen door blijven schijnen. De duisternis heeft k e flicht gelukkig niet van de aarde kunnen verbannen. Opnieuw is op aarde een duidelijk signaal gegeven van het Goddelijke licht: de prediking van Johannes.

Johannes trad op een gegeven moment voor het voetlicht van de mensheid. Dit moment was 'gegeven' door God die hem als profeet-getuige had gezonden, zoals Hij later ook zijn Zoon zou zenden in de wereld (3,17).

Johannes de Getuige (vss. 6-7)

In tegenstelling tot het Goddelijke Woord, &t eeuwig bij God was, staat de historische verschijning (letterlijk: wording, een zinspeling op zijn wonderlijke geboorte!) van Johannes. Het woord is God, Johannes is niet meer dan een mens: schepsel van God. Ook van hem geldt dus dat hij niet zonder het Woord is ontstaan. Het Goddelijke Woord was hem eeuwen voor. Maar heilshistorisch gezien is het optreden van Christus op aarde geworteld in de prediking van Johannes, die door God als zendeling vooruitgestuurd was naar de wereld. Bij hem ligt het eerste begin van heel het apostolisch getuigenis (Hnd. 1,21-22; 10,37; 13,24). We bevinden ons nu dus duidelijk op historische bodem: 'eens verscheen

een mens, gezonden van God uit, met de naam Johannes'.

Johannes wordt hier geïntroduceerd zond e bijnaam (& Doper) of (de zoon van Zacharias), wat in het vier- & evangelie consequent wordt volgehouden. Als het over Johannes gaat, is deze gezondene bedoeld. Dit is mogelijk omdat de apostel Johannes (de zoon van Zebedeüs, de broer van Jakobus en de vriend van Simon Petrus) nergens met name genoemd wordt.

Johannes was een mens met een hemelse missie, namelijk om een publiek getuigenis af te leggen. Gezonden door God, was het zijn speciale taak te getuigen van het licht. Men zou Hem met recht 'Johannes de Getuige' kunnen noemen. Hij ging als het ware voor het forum van heel de mensheid staan om Jezus voor allen te identificeren als het ware Licht. Daarin heeft hij inderdaad & zelf zijn levenstaak gezien (1,19-34; 3,27-30; vgl. 5,35-36; 10,40-42). En het was Gods bedoeling & door hem allen geloven zouden. Sprekend van mens tot mens, had zijn getuigenis universele betekenis. Johannes was geen sektariër en evenmin een prediker voor beperkt publiek, maar Gods heraut in de wereld. Hij was door God opgeroepen, niet allereerst als boetprofeet of bedienaar van de

doop, maar vooral als kroongetuige en presentator van de Messias. Met zijn prediking en doop wilde Johannes iedereen oproepen tot geloof. Daarmee is bedoeld het geloof in de inhoud van zijn profetisch getuigenis, namelijk dat God zijn licht en heil gegeven had in de Messias.

Het Licht in aantocht (vss. 8-9)

De beschrijving van Johannes' optreden sluit af met & opmerking in vers 8: 'hij was het licht niet, maar [hij was gezonden] om te getuigen van het licht'. Sommige uitleggers zien dit als een aanvulling op 1,5, die elke verering of verheerlijking van Johannes de Doper de pas wil afsnijden. In werkelijkheid gaat het om een taakomschrijving voor Johannes, waarbij het element 'gezonden zijn' moet worden aangevuld om de zin compleet en doorzichtig te maken. We ontdekken dan zoals vaker in deze proloog een zorgvuldige balans tussen een negatief en een positief geformuleerde uitspraak. Johannes' taak op aarde was beperkt. Hij was slechts een lamp die tijdelijk zou schijnen in de nacht (5,35). Zodra het daglicht doorbreekt, wordt de nachtlamp overbodig. De mens Johannes was maar een voorbijgaande verschijning. Dit roept de vraag op wie dan wel het echte licht was en hoe dat licht zou gaan schijnen in de wereld; een vraag die in het vervolg wordt beantwoord.

Van wie precies wordt gezegd dat hij naar de wereld komt? Dat is een moeilijke kwestie, die samenhangt met de vertaling van vers 9. Daarvoor worden drie mogelijkheden genoemd

- a Hij was het **unieke** licht dat ieder mens verlicht die ter wereld komt. Dan wordt van 'ieder mens' gezegd dat die ter wereld komt;
- b Het **unieke** licht, dat ieder mens verlicht, **was** bezig naar de wereld te **komen**. Dan was 'het licht' komende in de wereld;
- c Hij **was** het unieke licht, dat door zijn komen naar de wereld ieder mens verlicht. **Dan** wordt **niet** expliciet gezegd wie of wat naar de wereld komt.

Allereerst moet overwogen worden dat 'komen in de wereld' door Johannes **altijd** wordt **gebruikt** in verband met de komst van de Messias (zie 6,14; 11,27; 16,28; 18,37).

Daarom is a uitgesloten **en** zal de keus moeten gaan tussen b en c.

Vervolgens is het **nadeel van** b dat de omschrijvende constructie (was... bezig te komen; vgl. 3,23; 18,18) in het **Grieks** onderbroken wordt door een bijzin (dat ieder mens verlicht). Het nadeel van c is echter nog **groter**. Het onderwerp van de **zin** moet dan worden afgeleid uit het voorgaande, hetzij uit 1,1-5 dat te ver verwijderd is, hetzij uit 1,7b-8 waar 'het licht' geen

onderwerp is. Alles afwegende gaat onze **voorkeur** tenslotte uit **naar** b, **temeer omdat** *ouk en* (1,8) een contrast **vormt met en... erchomenon** (1,9). Toen Johannes, die zelf het licht niet **was**, **kwam** getuigen van het **Goddelijke** licht, was dat al in aantocht: het stond zelfs op het punt van verschijnen. Waarachtig wordt dit licht genoemd: **enig** in **zijn** soort, omdat het afkomstig is van de waarachtige God. Johannes de Doper getuigde ervan dat een **uniek** Goddelijk licht **zou** opgaan over de **mensheid**. Op datzelfde moment was het Licht al aanwezig, hoewel zijn glans nog **was** afgeschermd. Maar het **Woord** dat de wereld benadert, heeft de eigenschap om in zijn omgeving licht te verspreiden. Terwijl eerst **gezegd werd** dat het licht blijft schijnen in de duisternis, kan nu aanvullend gesteld worden dat

het elk mens bestraalt. **Het** 'licht voor de mensen' (1,4-5) beschijnt dan 'ieder mens'. Het gaat hier dus niet om Goddelijk licht voor het volk Israël tijdens de oudtestamentische periode, maar om Goddelijk licht voor heel de mensheid. Jezus is werkelijk het licht van de **wereld**, dat reddend is verschenen. Later heeft de apostel het in **zijn** eerste **brief** zo geformuleerd: 'want de duisternis gaat voorbij en het waarachtige licht schijnt reeds' (1 Joh. 2,8). Helaas volgt **daaruit niet** dat ieder mens nu **ook** metterdaad helder gaat zien. Men kan **ook** volkomen blind **blijven** voor dit licht (vgl. 9,5,39), mals de volgende verzen duidelijk zullen maken. 'De mens wendt zich door zijn zonde **van** het licht af, sluit zijn oog voor dit licht, wil bij dit licht niet zien. Eerst wanneer **God** de mens innerlijk omzet, wordt dit anders' (**Greijdanus**). Zo wordt een scheiding getrokken bij de reactie die de komst van dit Goddelijke licht in de wereld teweegbrengt (zie ook 3,19-21; 8,12; 9,39-41).

Thuis niet welkom (vs. 10)

Nu wordt een openbare aanklacht geformuleerd. Het Goddelijke Woord, tegelijk het ware Licht. 'was in de wereld' als gevolg van **zijn** komen naar de wereld (**en tooi kosmooi en** volgt uit *erchomenon* eis ton *kosmon*). Het had zijn rechtmatige **plaats** onder de mensen. **Zonder** het **Woord** en het Licht van God was de wereld er niet eens geweest. Maar wat is nu het verbijsterende? Het bij de schepping **betrokken** Woord ontmoet wereldwijd weinig anders dan **miskenning**. **De** gene die hoogstpersoonlijk het unieke Licht is (het Grieks is **onge** merkt overgegaan op **een** mannelijke **persoonsvorm**) wordt algemeen afgewezen. Niet minder algemeen is de miskenning van het ter wereld komende Woord door zijn volksgenoten. Niet allereerst bij vreemden, maar juist bij bloedverwanten in zijn geboorteland. **Hij kwam** 'in eigen huis' (eis ta *idia*: vgl. 16,32;

19,27; Hnd. 21,6), maar Bij werd zelfs door eigen familieleden (*hoi idioi*) niet aanvaard. Als Gods **Woord ergens warm** onthaald **had moeten** worden, dan toch zeker binnen **het** huis Israël, **in** de **familiekring** van Gods verbond. Desondanks is de Messias **ook** door zijn volksgenoten niet ontvangen als een **bijzondere** gast. Zelfs op zijn thuisbasis was Hij niet **welkom**. Was dit niet symptomatisch voor zijn miskenning in heel de wereld?

Welkom thuis (vss. 11-13)

Toch is **ook** hier het licht sterker **dan** de duisternis. Niet iedereen reageerde afwijzend op zijn komst. **Gelukkig** zijn er ook mensen geweest die **Hem** in geloof hebben aanvaard. Het was een **betrekkelijk** klein **aantal** in de wereld, **maar** m-wel in Israël als daarbuiten waren er toch altijd **uitzonderingen** op de droevige regel. **Welnu**, **al diegenen gaf Hij dan** zonder uitzondering het recht om **kinderen** van God te worden. Volgens de evangelist **Johannes** heeft **alleen** de eigen zoon van God de volmacht om gelovigen te bestempelen als kinderen van God. Niemand komt **immers** tot de Vader dan via Hem, die zichzelf de enige weg noemt (14,6). **Daarom** kan Johannes later schrijven dat wij dankzij de liefde van de Vader niet **slechts** Gods **kinderen** heten, maar het ook werkelijk zijn (1 Joh. 3,1-2). Dat is niets minder dan een door **Christus** verleend **voorrecht** (*exousia* betekent: (voor)recht, vergunning, volmacht; vgl. 5,27; 17,2; 19,10) voor al degenen die Hem eens hebben aanvaard en die daarna op **zijn** naam blijven **vertrouwen**. **Men** wordt dus een **kind** van God door te geloven dat Jezus het Woord, het Licht en het Leven is. Gods **kind** te mogen **zijn** is echter geen **creatuurlijk** gegeven meer in de huidige wereld. Het is geen **natuurlijke** kwaliteit van de gelovige mens en evenmin het **vanzelfsprekend** recht van het volk Israël (*Ridderbos*). Kind van God **kan** men niet worden door biologische facto-

N nieuw uitgekomen

ren als **sexualiteit** en **erfelijkheid**. Om dit te illustreren worden achter-eenvolgens **drie fasen** van het menselijk voortplantingsproces genoemd, te beginnen met de laatste (zie **Van Tilborg** voor uitvoerige documentatie):

- de geslachtsgemeenschap tussen man en vrouw (letterlijk 'bloedstromen', aanduiding voor seksuele **gemeenschap** als bloedcontact).
- de geslachtsdrift van twee mensen (letterlijk: 'de wil van het vlees', aanduiding voor het menselijk libido).
- het **mannelijk** initiatief tot seksuele **gemeenschap** (letterlijk: 'de wil van de man', aanduiding voor de man als initiatiefnemer binnen het huwelijk).

Geen van deze drie elementen is in het spel als het gaat om **kinderen** van **God**. Die worden niet door **mensen** gemaakt. **Elk** menselijk initiatief is hier volstrekt uitgesloten. Het is dus niet zo dat **God** kinderen krijgt doordat mensen zich willen voortplanten en nageslacht ter **wereld** brengen. Kind-zijn van God is geen **erfelijke** eigenschap, maar een verleend recht. Het initiatief daartoe ligt uitsluitend bij de hemelse Vader. Het **gaat** erom dat men van God uit, **dus** van bovenaf, tot leven wordt **gewekt** (*egennèthèsan*: zie voor dit begrip ook 3,3-8; vgl. 1 Pe. 1,23; 1 Joh. 4,7; 5,1.18). **Vanuit** de hemel 'verwekt' God de Vader kinderen **op aarde**. **Men** wordt een kind van God door de geloofsaanvaarding van en de geloofsrelatie met Jezus de **Messias**. Later merkt Jezus zelf op dat **de joden** zich **pas kinderen** van Abraham **mogen** noemen als zij doen wat hun vader deed; en dat zij Hem moeten liefhebben als zij God **hun Vader** noemen (8,39-45).

Behalve naar Greijdanus (zie bij het eerste artikel, 'Het eeuwige Woord') is in dit artikel verwezen naar H.N. Ridderbos, *Het evangelie naar Johannes: proeve van een theologische exegese*. Deel I (hoofdstuk 1-10), Kampen 1987; en S. van Tilborg, *Imaginative Love in John*, Leiden 1993.

Door Zoeloes geboeid, 'zendingsontmoetingen in Afrika', door Hans Vonkeman. Ds. J. Vonkeman is emeritus-predikant van de **Nederlands Gereformeerde Kerk te Kampen** en werkte meer dan 30 jaar als zending onder de **Zoeloes** in Natal. Hij schreef zijn ervaringen op en dat leidde tot dit boek, uitgegeven door Kok Voorhoeve, f 23,50 (138 blz.).

Vijftig jaar Vrijmaking in Bruchterveld, met daarin o.a. bijdragen van ds. P. Groen, G.J. Pullen en ds. B. de Vos over de Vrijmaking in Bruchterveld en de geschiedenis daarna. Te bestellen door f 10,- over te maken op (Rab) rek.nr. 38.49.88.156 t.n.v. A. Puijen, o.v.v. 'Vrijmaking'.

Het is een uitgave van De Raad van de **Gereformeerde Kerk Bruchterveld**.

Nieuw handboek voor de kerkorganist, onder redactie van C. Ingelse, J.D. van Laar, D. Sanderman en J. Smelik. De auteurs bieden een standaardwerk aan met alle belangrijke informatie voor zowel ervaren als beginnende kerkorganisten. Uitgeverij Boekencentrum, f 59,50 (342 blz.).

Volgens *Lukas*, een nieuwe verklaring van het derde Evangelie, door David Gooding. Uitgeverij Medema Vaassen, f 49,95 (439 blz.).

Het hart van het Evangelie, waarin dr. D. Martyn Lloyd-Jones (1899-1981, predikant in o.a. Westminster Chapel in Londen) uitlegt dat de kern van het Evangelie in Jezus Christus zelf berust. Uitgeverij De

Groot Goudriaan, f 49,90 (223 blz.).

Alverzoening, besproken en weerlegd door W.J. Ouweneel. Deze brochure is niet bedoeld om allereerst theologen te bereiken. Het is eerder bedoeld om de 'gewone' christenen te helpen bij de bestudering van dit onderwerp. Uitgeverij Medema Vaassen, f 8,95 (48 blz.).

Wie is Hij? door Michael Green. Bestaat God? Hoe is God? Wat doet Hij voor mij? Allemaal vragen die in deze brochure aan bod komen. Uitgegeven door Kok Voorhoeve, Kampen, f 9,90 (48 blz.).

't Is al die moeite waard!, van Toos Rosies. De auteur vergelijkt de complexe situaties van ons dagelijks leven met de dilemma's van de mensen die **we** in de Bijbel ontmoeten. Uitgeverij Novapress Apeldoorn (125 blz.).

De actualiteit van de Psalmen. Ds. B.C. Carp bespreekt twintig Psalmen aan de hand van een aantal actuele thema's, zoals o.a. 'Persoonlijk geloof en onwankelbaar vertrouwen' en 'Depressiviteit'. Uitgeverij Kok Voorhoeve, f 19,90 (101 blz.).

Vervolg Nieuw uitgekomen op pagina 230

IMPRESSIES VAN WILLOW CREEK

L.J. Joosse

Evangelisatie en zending

De zogeheten Willowcreek-conferentie van Bill Hybels in Amerika: u hebt er wellicht wel van gehoord? Sinds enige tijd duikt de naam Willow Creek regelmatig op in de pers. Dit zal de komende tijd nog wel vaker gebeuren. Want men heeft een boodschap voor alle kerkleden en voor de wereld. Valt er iets van deze Amerikaanse beweging te leren? Die vraag willen we enigszins proberen te beantwoorden. Maar daarom eerst: hoe raak je er verzeild en waar hebben we het over? Dan komt in een tweede artikel tenslotte de vraag: wat kunnen we er mee? Maar deze evaluatie is dus vers twee!

Een kennismaking

Het gebeurde in Willow Creek in Barrington-zuid, dat vlak bij Chicago ligt. Daar werd opnieuw een conferentie gehouden waarvoor ik met velen was uitgenodigd. De aankomst liep niet gesmeerd, maar uiteindelijk waren alle deelnemers er. Het brede front van deuren was nog gesloten, maar de conferentiegangers begonnen de grote hal in te stromen en zich voor de deuren op te hopen. Tijdens het wachten ontstonden er allerlei boeiende gesprekken. We maakten met elkaar kennis, ervaringen werden uitgewisseld. Velen hadden de voorconferenties bijgewoond. Nu zou de conferentie zelf beginnen. Vanachter de deuren klonk overweldigende jazz-muziek, indrukwekkend voor de liefhebbers. Het lokte dan ook allerlei bewonderende reacties uit. Iedereen, ook ik, voelde: Dit

wordt echt iets bijzonders. Uit de voor-informatie bleek dat we met de beweging ter plekke konden kennismaken. Bill Hybels en zijn stafleden wilden zich presenteren, samen met nog meer medewerkers van de Willow Creek-gemeenschap. Is er echt sprake van een nieuwe beweging? Men spreekt zelfs van een nieuwe reformatie. Dit maakt je wel nieuwsgierig! Bij aankomst zie je het enorme terrein waar het gebouwencomplex van deze geloofsgemeenschap zich bevindt. Maar er is geen enkel naamplaatje van Bill Hybels op het gras of aan de gebouwen te ontdekken. Je verwacht dit toch eigenlijk wel in Amerika. Zeker in Chicago, zo dicht bij de Billy Graham-gemeenschap met het Billy Graham museum, waar het allemaal Billy Graham is wat de klok slaat! Maar ook al heeft vooral Bill Hybels deze gemeenschap in Willow Creek

gevormd, toch heeft hij bewust gekozen voor de naam Willow Creek Community Church, geheten naar het landgoed dat aan de Willow Creek of Wilgenkreek ligt in Barrington(-zuid).

De organisatie van deze geloofsgemeenschap is inmiddels behoorlijk uitgegroeid. Een vereniging of Association werd opgericht. Daarvan kunnen kerken of andere geloofsgemeenschappen lid worden. Inderdaad zijn al vele kerken in Amerika, Australië en Engeland als lid toegetreden, zoals diverse Baptistenkerken en Pinkstergemeenten. Uit die kerken kwamen en komen er veel deelnemers. Maar ook uit evangelische kringen, waar men amper van Bill Hybels had gehoord o.a. uit Nederland en België. Ditmaal was de conferentie gepland voor voorgangers en kerkelijk leiders. Dezer dagen, november 1995, reist er opnieuw een groep geïnteresseerden uit Nederland af om in Chicago voor het eerst, of opnieuw, kennis te maken met deze geloofsgemeenschap. In februari 1996 komt Bill Hybels zelf naar Nederland om zijn ideeën toe te lichten. Want hij wil ook Nederlandse kerken en bewegingen zich bij deze vereniging van kerken aan te sluiten. En wil hij dat zijn ideeën door gemeentelieden worden toegepast. Wie zich aansluit, krijgt vanuit Amerika training en materiaal. Want het gaat niet om enkele simpele ideetjes, maar om een levensovertuiging. Volgens Hybels kunnen er veel meer onkerkelijken tot de kerk gebracht worden dan nu gebeurt. Liggen hier misschien impulsen voor onze gemeentebouw en het evangelisatiewerk? Kan deze Amerikaanse be-

weging ons misschien iets leren? Het is niet goed, wanneer er slechts in het algemeen over boeken en bijdragen van Amerikaanse christenen wordt gediscussieerd. Dan kunnen allerlei Amerikaanse en Engelstalige auteurs maar al te gemakkelijk over één kam worden geschoren en alles op één en dezelfde noemer worden gebracht. Maar Watchman Nee is bijv. Biil Hybels of Larry Crabb niet! Met de laatste kan ik meer uit de voeten dan met de eerste. Een discussie wint bovendien slechts aan diepte en kan pas echt nuttig zijn, zodra er gedetailleerd wordt bekeken wat de diverse Amerikaanse auteurs schrijven en organiseren. Het gaat ons daarom nu om Bill Hybels (van oorsprong Christelijk Gereformeerd) en om zijn vele vaste medewerkers en zijn geloofsgenoten.

Evangelisatie in praktijk

De uitgenodigde deelnemers kwamen dus in Willow Creek zelf bijeen: ruim honderd, merendeels evangelische voorgangers, uit Nederland, voorts een vijftigtal Duitsers, verder velen uit Engeland, Japan en uit de diverse staten van Amerika.

De deuren gingen eindelijk open voor nadere uitleg. Toen kon iedere congressanger de grote theaterzaal binnen. Het werd die avond geen lang verhaal, maar praktijk. Want het werd een gewone samenkomst of kerkdienst, zoals elke woensdag- of donderdagavond. Zo werden we meteen opgenomen in de samenkomst van deze gemeenschap en aan het eind werd zonder meer verwacht dat we in deze geloofsgemeenschap zouden delen. Zonder enige aankondiging begon het allemaal. De jazzband overwelddigde het publiek vanaf het podium. Daarna schoven de gordijnen dicht en verscheen er op schitterende wijze een danseres in de 'spotlights'. Zij beeldde een gebed of het bidden uit. Iedereen onderging het in diepe bewondering: dit was topkwaliteit! Later werd uitgelegd

dat deze balletdanseres-van-wereld-formaat haar carrière had opgegeven. Namelijk nadat zij zich had bekeerd om zich vervolgens alleen te wijden aan deze geloofsgemeenschap, de samenkomsten op Willow Creek. Haar optreden was adembenemend. En zo was alles. Er was geen goedkoop drama op het toneel! Spelers beeldden tafereelen uit waar het bijbelonderricht vervolgens bij aansloot. Uiterste professionaliteit of bekwaamheid heeft 'Willow Creek' welbewust in haar vaandel geschreven. Een gemeentelid zei me later in de wandelgangen: 'we get spoiled', we worden verwend! En daar zit een gevaar in, zei hij me. Want, zo legde hij me uit, wanneer er een keer iets geleverd wordt van mindere kwaliteit, dan valt het sommigen tegen en wenden mensen zich toch uiteindelijk af.

Veel toneel dus als methode voor de werving van onkerkelijken. Maar vergis u niet! Bijbelverhalen worden niet gedramatiseerd; bijbelse personen worden niet uitgebeeld! Nee, het ging puur om tafereelen over moeiten in gezin of huwelijk, of uit de werksfeer. Deze werden als levende werkelijkheden op het podium neergezet. Iedereen herkende dan ook zichzelf en zijn dagelijkse leven, vooral zijn moeiten en problemen door deze 'gelijkenissen'. De optredens met zang, dans en drama duurde kort in vergelijking met het bijbelonderricht dat daarna volgde. Maar het bijbelonderwijs was – gegeven het thema – zeer 'to the point'. Het was maar geen pluk hier of daar uit bijbelgedeelten. Het onderricht van heel de Schrift klonk in elke toespraak die we hoorden, door. Deze gemeenschap zegt immers het evangelie naar Hand. 20,27, of de volle raad van God te willen doorgeven! Na een aangrijpend praktische uitwerking van de boodschap en terugkoppeling naar het gespeelde drama of de dans- en jazzmuziek-uitbeelding, kwam er een dringende emotionele oproep, waarbij er

soms tranen werden weggepinkt, om zich opnieuw en stante pede aan volledig aan Jezus over te geven, om zichzelf te veranderen of te bekeren en te handelen naar hetgeen zojuist uit de Schriften was opgediept. Dit alles werd onderbroken of afgewisseld met het zingen van veel evangelische liederen en (helaas) opzweepende, technisch en ritmisch perfecte, begeleiding. Uitbundig en lijfelijk werd door de aanwezigen – de zaal was vol en deze bevat zo'n vijftienduizend platen – meegezongen of beter, met hart, hand, hoofd of lijf en ziel, meegejuicht. Een sfeer werd opgeroepen om mensen emotioneel tot overgave en zelfopoffering te dwingen.

Zulke samenkomsten worden elke woensdagavond voor de gemeente gehouden, met als alternatief, voor wie op die avond niet kan, elke donderdagavond. Niet-gemeenteliden of 'zoekers' worden 's zondags verwacht, er worden dan dubbele diensten georganiseerd. Want Hybels en zijn staf gaan ervan uit, dat gelovigen andere zorgen hebben dan niet-kerkleden. Van gemeenteliden wordt verwacht dat zij, indien zij 's zondags komen, minstens één niet-gemeentelid meeneemen. En dit wordt gecontroleerd. Daarom heten de zondagse samenkomsten 'seekers-services', 'zoekers-diensten'. Ze verlopen op dezelfde wijze, maar worden toch anders ingevuld. Dan wordt er nog minder en nog korter gebeden en uit de Schrift gelezen. Trouwens, er werden meer lof- of praise-liederen dan bijv. smeekbeden gezongen. Het viel mij op hoe weinig en kort er steeds werd gebeden. Ook bij de groep deelnemers waartoe ik behoorde. Met je kamergenoot kon je het natuurlijk zelf doen in het motel. Maar je verwacht van evangelische voorgangers toch eigenlijk een continue gebedspraktijk. Zo had ik het tenminste ervaren bij evangelische christenen in het buitenland. Maar niets van dit alles, amper een gebed bij het ontbijt elke morgen!

Na die avond van onze samenkomst kreeg de **conferentie zelf** meer inhoud, er werden lezingen gegeven in **steeds dezelfde** grotske **theaterzaal**, over de **principes** van het **kerk-zijn** en de **gemeente-opbouw** in Willow Creek.

Karakteristieken

Enkele punten zijn **karakteristiek** voor de overtuigingen van de **Willow Creek-gemeenschap**. Alles draait daarbij om de **vraag** hoe de **kerk** als **een levende** en aantrekkelijk gemeente anderen, onkerkelijkken, kan bereiken, om hen in het heil te doen delen. Groei in het aantal leden is een 'must'. Vandaar de zondagse verplichting minstens één gast mee te **nemen**. Want juist naar 'verlorenen' zal iedere gelovige moeten omzien. In Willow Creek leeft sterk de overtuiging dat God bewogen is met het leven van de verlorenen. En dat **mag ieder** mens weten ook, **daarom** zal ieder **geconfronteerd moeten** worden met het bewijs dat **Gods** zorg en liefde naar **iedereen** uitgaat. Terwijl de gemeente zuiver in de leer moet blijven, zal ze daarom tegelijk voortdurend cultureel aantrekkelijk moeten zijn.

Voor de groei van de **geloofsgemeenschap vormt** de massale samenkomst een centraal element. **Deze** moet zo perfect, professioneel en **bovendien** zo eigentijds mogelijk verlopen. De samenkomst op zondag wordt tot entertainment voor 'verlorenen of zoekenden'. Amerikanen **moeten** worden gegrepen door de **herkenning** van hun dagelijkse problematiek, zoals zij die ervaren in hun geseculariseerde samenleving. Onderwerpen **als** huwelijk, gezin, liefde, sex en drank of **drugs**, **werk en vakantie staan** daarom voorop. Geen wonder, want het huwelijks- en gezinsleven is **ook** in Amerika **verschrikkelijk** verzakelijk en vertechniseerd. De problemen levensgroot. Dit ligt in **Europa** toch **niet anders**? Anderzijds is er juist een **hang** naar ander en **meer dan materieel** geluk. Daar speelt

Willow Creek krachtig op in. De gebrokenheid van het leven staat daarom in de **evangelieverkondiging** centraal, en daartegenover de overtuiging dat God door Jezus Christus genade en vrede aan **men** geeft en het (**sociale**) leven **herstelt**.

De **samenkomsten** worden dus **massaal** georganiseerd. Komt dit de levende betrokkenheid wel **ten goede**? Deze **betrokkenheid** wordt **gevoed** door de verplichting **om** deel te nemen in de vele kleine **groepen** van hoogstens acht personen, die **gevormd** zijn als 'doe-groepen', iedere **groep** behartigt een bepaalde activiteit. Want wanneer men doelgericht samenwerkt, bevordert dit de samenbinding. De **gemeenschap** moet niet getypeerd worden door een bepaalde theorie, want doordat **men** zich samen ergens voor **inzet**, blijft men enthousiastmeedoen. **En** een doel is er, zodra en zolang een activiteit als bijv. **tuinonderhoud**, vastleggen van **toespraken** op tapes en video-opnamen, schrijven **en drukken** van **boeken**, verkopen en verzenden, verzorgen van het **restaurant**, bijhouden van de **bibliotheek**, van **muziek** en dans – teveel om op te **noemen** –, noodzakelijk is. Enthousiaste inzet garandeert de **persoonlijke** betrokkenheid. Uit nadere **informatie** bleek, dat zeker zeventig procent van de **gemeenschap** zo **inderdaad** deelneemt. Met wie niet actief is, wordt soms een functioneringsgesprek gevoerd. Deze geloofsgemeenschap lijkt daarom op een grote **onderneming** met kleine **commissies** als haar raderwerk.

Maar alleen zij die daarvoor de gaven hebben, kunnen aan **deze** gemeenschap leiding geven. Daarbij is het geven van **onderricht** van groot belang. Want **men** gaat er, op grond van o.a. 2 Tim. 3 vers 16/17, vanuit dat het onderricht het middel is om het leven van mensen, ook van de **kerk** en haar leden, te veranderen. Deze leiding **en** dit onderricht **moet** bewerken dat de **gemeente een** geheel blijft **vormen**,

en dat zij bestaat uit mensen die hun verantwoordelijkheid kennen en naar de hun verleende gaven daaraan **gestalte** geven vanuit een gevoel ('a **sense**') van **geloofssaamhorigheid**. Zo zal ieder **met** zijn **gave komen** tot het discipelschap van Jezus Christus. Indien ieder zich volledig wijdt aan de zaak van Jezus Christus, dat is: dienst aan **&** naaste, dan zal men het pad van het **zevenstappenplan** betreden. Dit ziet er als volgt uit.

De **eerste** stap is deze, dat **men** met **een onkerkelijke een** goed contact, een band opbouwt. Daarna zal **men** een situatie moeten scheppen **waarbij** men de gelegenheid heeft om aan de **onkerkelijke** zijn geloof te **betuigen**. De derde stap wordt gezet, wanneer men hem **kan** uitnodigen voor de zondagse 'zoekers-service'. Dit zal dan hopelijk uitmonden in het zetten van de volgende stap: lid **worden** van de **gemeenschap** door de samenkomsten regelmatig bij te wonen. Komt men tot geloof **en kan men** als volwassene worden gedoopt, sluit men zich **aan**, dan komt de vijfde stap: deelnemen aan een kleine groep, waarop volgt de **persoonlijke** inzet voor de **gemeenschap** die Bill Hybels betitelt als het lichaam van Jezus Christus. De laatste (!) stap is deze, dat men **blijk** geeft te **willen** delen in de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de **gemeenschap**, nl. door financieel bij te dragen. In zes tot acht maanden kan iemand via dit stappenplan, van een onkerkelijketot een volledig toegewijd discipel van Jezus Christus **worden**. Halverwege **kan** men dan reeds worden gedoopt, nl. nadat men tijdens of na het bijwonen van **de samenkomsten** aangeeft zich **aan** Jezus en aan Gods genade te willen overgeven.

Met de vorming van kleine **groepen** wordt niet alleen persoonlijke betrokkenheid beoogd, maar ook de vernieuwing van de **samenleving**. Want de kleine groepen **die** binnen de **gemeenschap** ontstaan, zijn **evenzovele** afspiegelingen van het gezinsleven in de samenleving.

N

nieuw uitkomen

Wanneer **men** metterdaad leert staan voor een doel, en echt leert **samen te werken en te leven**, dan krijgt dit invloed op de **samenleving**, in gezin en in familieverband. Door in de geloofsgemeenschap goed te functioneren, zal ieder ook in **eigen huwelijk, gezin** en familie **letten op liefde en betrokkenheid**. Zo kan het huwelijks- en gezinsleven **vernieuwd** worden en de **individuele** samenleving worden veranderd.

Kortom, deze geloofsgemeenschap **wordt met name** gedreven door de evangelisatie-opdracht **uit** Matth. 28, en door de begeerte **om het heil van de samenleving** te bevorderen. Op die **wijze meent men een** Gode welgevallige dienst te bewijzen.

Extra nummers van De Reformatie...

...kunt u bestellen door overmaking van de kosten op postrekening 40 60 40 t.n.v. De Reformatie-Goes, onder vermelding van jaargang en nummer,

Dit zijn de kosten (incl. porto):

- 1 ex.: f 3,35
- 2 ex.: f 6,00
- 3 ex.: f 8,50
- 4 ex.: f 10,60
- 5 ex.: f 12,55

Na ontvangst van het bedrag wordt uw bestelling per omgaande uitgevoerd.

Zending in Beweging, een bundel ter voorbereiding op het congres *Zending in beweging*, gehouden op 8 en 9 december 1995. Het is een uitgave van de GMO te Zwolle, f 7,50 (124 blz.).

Een dag van staken, zuinig zijn op de zondag. Dr. C.H. Postumus Meyjes (emeritus-predikant in de Ned. Herv. Kerk) wil de zondag, als rustdag, verdedigen en gaat de 'roots' van de zondagstraditie na, en stuit op het sabbatsgebod. Uitgeverij Boekencentrum, f 17,50 (103 blz.).

Van de Marnix van St. Aldegonde Stichting verschenen twee brochures, te weten: *Vreemdelingen- en minderhedenbeleid*, van dr. R. Kuiper. Hierin komen o.a. maatregelen aan de orde ter bevordering van de integratie. Verantwoordelijk bestuur, de (re)organisatie van het binnenlands bestuur in reformatorisch-politiek perspectief, van drs. R.M. Maris en drs. J.W. Dollekamp. De brochures kosten resp. f 7,90 (32 blz.) en f 12,90 (80 blz.).

Basisschool en overheid, uit de serie Opvoeding & Onderwijs. Mr. drs. H.J. Nijkamp bespreekt de verhouding overheid-basisschool en wat de basisscholen in de toekomst van de overheid mogen verwachten. Het is een uitgave van GPC/GHBO te Zwolle, f 15,- (100 blz.).

In volle *wapenrusting*. Verhalen uit de kerkgeschiedenis, verteld door Anne de Vries, geïllustreerd met pentekeningen van J.H. Isings. Uitgeverij De Groot Goudriaan, f 34,90 (224 blz.).

Spokenjacht per helikopter is de titel van deel 7 uit de reeks 'Chris en Jorieke', geschreven door Bert Wiersma. Uitgeverij De Vuurbaak, f 15,75 (125 blz.).

Registers op De Reformatie voor uw computer

Jaargang 21 (45-46) - 70 (94-95)

Programma (excl. verzendkosten) f 40,00.

Bestanden (of update) per jaargang f 4,75.

- 1: Auteursregister met titel, rubriek en trefwoord (3 ingangen)
- 2: Tekstregister met titel, auteur en trefwoord (3 ingangen)
- 3: Trefwoordenregister

18.894 trefwoorden; 7523 tekstverwijzingen; 16.774 auteursverwijzingen.

Je vindt altijd wat je zoekt met maar liefst 7 ingangen! P.G. Versteegt. De Hennepe 435.4003 BE Tiel, ☎ (0344) 615997.

BIJ DE DRIEHONDERDSTE STERFDAG VAN HENRY PURCELL

J. Smelik

K kerk en muziek

Op 26 november 1695 – nu driehonderd jaar geleden – werd de Engelse componist Henry Purcell met veel ceremonieel begraven in de Westminster Abbey. Oud is hij niet geworden: 36 jaren. Men heeft Purcell wel eens vergeleken met W.A. Mozart (1756-1791). Er zijn inderdaad frappante overeenkomsten. Ook Mozart is jong gestorven (35 jaar). Bovendien hebben beide componisten (desondanks) een respectabel oeuvre van zeer hoge kwaliteit nagelaten. Alleen had Purcell het nadeel dat hij leefde vlak voor de komst van een componist die nog beroemder zou worden dan hijzelf: Georg Fr. Händel (1685-1759). Purcell is daardoor meer dan eens slechts gewaardeerd om zijn 'herauten'-functie. Volgens mij volkomen ten onrechte.

Kerkmuzikale situatie

Purcell was zowel in de kerk als aan het hof werkzaam. Zijn (muzikale) leven en werk werd bepaald door wereldlijke en kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders. Kerkelijk en koninklijk functionaris – helemaal in Engeland, waar kerk en monarchie nauw aan elkaar verbonden zijn, was dit geen vreemde combinatie.

Het verhaal hebben we allemaal op school gehoord: King Henry VIII (1509-1547) wilde van zijn vrouw scheiden, maar kreeg geen toestemming van de paus. Om deze reden brak de Engelse koning met de rooms-katholieke kerk in het algemeen en de paus in het bijzonder. Tijdens het bewind van zijn jongste

zoon, Edward VI, verwijderde de Engelse kerk zich verder en verder van Rome.

Juist omdat de rooms-katholieke kerk haar macht in Engeland verloren had, kon Engeland een toevluchtsoord zijn voor hervormingsgezinden van het vaste land. Bekend is bijvoorbeeld het bestaan van de Nederlandse vluchtelingen-gemeente te Londen waarvan Johannes h Lasco, Petrus Datheen en Jan Utenhove lid geweest zijn. De kerkelijke veranderingen in Engeland hadden uiteraard ingrijpende gevolgen voor het liturgische leven (de misvieringen en de getijdendiensten) en de kerkmuziek. In 1549 verscheen het eerste dienstboek van de Engelse kerk: *The Book of the Common Prayer and Ad-*

ministracion of the Sacramentes and other rites and ceremonies of the Churche. Het dienstboek, dat in 1552 belangrijk gewijzigd werd, bevatte de teksten voor de twee anglicaanse getijdediensten (de *Martins* en *Evensongs*) en voor de 'Second Service' (de *Holy Communion*).

Een ingrijpende wijziging die in 1552 in het dienstboek werd opgenomen, was de toevoeging van de beroemde 'black rubric'. In de paragraaf werd beleden dat Christus lichamelijk in de hemel is en niet op meer dan één plaats tegelijk aanwezig kan zijn. Duidelijker afstand ten opzichte van de rooms-katholieke avondmaalsleer kon moeilijk genomen worden. Vandaar dat de rooms-katholieke Queen Mary Tudor, wiens reputatie met haar bijnaam 'Bloody Mary' voldoende beschreven is, bij het bestijgen van de troon in 1553 het *Book of Prayer* eenvoudig weer verbood. Alles werd weer zoals vroeger, dus: onvervalst en loyaal rooms-katholiek. Totdat Queen Elizabeth I in 1558 aan de macht kwam, was in Engeland alleen de rooms-katholieke eredienst toegestaan. De reformatorische Queen Elizabeth voerde in 1559 een herziene versie van het *Book of Prayer* in.

Rond het midden van de zeventiende eeuw kwam de anglicaanse eredienst opnieuw onder vuur te liggen. Een conflict met het parlement kostte de toenmalige koning, Charles I, zijn kop. Letterlijk. Zijn zoon Charles II vluchtte naar Frankrijk. Tussen 1649 en 1660 was Engeland een republiek. De puriteinen, die aan de macht kwamen, zui-verden de anglicaanse eredienst. Kerkmuziek werd gereduceerd tot

gemeentezang. Koorzang en orgelspel werden streng verboden.

Eén jaar na de geboorte van Purcell werd Charles II koning van Engeland. De periode na 1660 staat bekend onder de naam *Restoration*: restauratie, niet alleen van de monarchie, maar ook van de anglicaanse kerk, haar eredienst en kerkmuziek. Twee jaar na het begin van de Restoration verschijnt een nieuwe versie van het *Book of Prayer* die overigens tot 1976 ongewijzigd in gebruik zou blijven.

Tijdens de Restoration groeide Purcell op en ontving hij zijn muzikale opleiding van befaamde componisten als Henry Cwke (1614-1672), Pelham Humfrey (1647-1674) en John Blow (1649-1708). Eigenlijk kun je het nog sterker zeggen: Purcell is als hofcomponist en organist ondenkbaar zonder de Restoration. Voor 1660 was er immers een tijdperk geen koninklijk hof en evenmin een eredienst die musici en muziek nodig had. Relaties tussen culturele en maatschappelijke historische gebeurtenissen zijn dikwijls intrigerend.

Hofcomponist en organist

Het privé-leven van Purcell verliep zonder opzienbarende gebeurtenissen. Het meest opvallend was zijn huwelijk met Frances in 1680. Uit dit huwelijk werden verschillende kinderen geboren, waarvan alleen een zoon en dochter hun vader overleefden. De zoon, Edward (1689-1740), trad in de voetsporen van zijn vader en werd componist en organist. Overigens zonder hetzelfde succes als vader Purcell. In de muziek maakte Henry Purcell een 'bliksem-carrière'. Op dertienjarige leeftijd werd hij (onbezoldigd) assistent bij de instrumentenbeheerder John Hingston aan het hof van Charles II. Deze Engelse koning had tijdens zijn ballingschap in Frankrijk van Lodewijk XIV geleerd dat een beetje vorst een bloeiend muzikaal hofleven behoorde te hebben. Termin-

ste, wanneer hij vond dat enige status en allure hem niet misstonden. Statusverhogend was bijvoorbeeld het in dienst hebben van een flink aantal componisten en musici. En uiteraard behoorde je een uitgebreid assortiment aan instrumenten te bezitten.

In 1677 kreeg Purcell aan het hof de eervolle aanstelling van 'Composer in ordinary to the Violins'. Twee jaar later begon zijn kerkmuzikale loopbaan. John Blow, van wie Purcell les had gehad, was organist van de Westminster Abbey, maar stond in 1679 zijn baan af aan zijn meest succesvolle leerling. (Na het overlijden van Purcell zou Blow overigens opnieuw organist van de Westminster Abbey worden.) Drie jaar later werd Purcell aangesteld als één van de drie organisten van de Chapel Royal (samen met Blow en William Child). Een bijzonder eervolle en belangrijke functie. Want vooral vanaf de Restoration was de Chapel Royal de spil waarom het Engelse muziekleven draaide. Iedere Engelsman, die op muzikaal gebied iets te betekenen had, was op één of andere wijze verbonden met de Chapel. Tenslotte, alsof Purcell nog niets te doen had, kreeg hij in 1685 de baan van Hingston. Dat betekende dat hij alle instrumenten aan het hof beheerde en moest onderhouden. Een hele klus, want – zoals gezegd – een vorst behoorde er in die tijd een vorstelijke instrumentarium op na te houden.

Tussen de bedrijven door zag Purcell ook nog kans het & en ander te componeren. Het omvangrijke oeuvre van Purcell wordt over het algemeen in vier categorieën ingedeeld: Odes en Welcome Songs, theatermuziek, instrumentale werken en kerkmuziek. Odes en Welcome Songs werden ter gelegenheid van vreugdevolle koninklijke gebeurtenissen gecomponeerd. Wanneer de vorst terugkeerde van een reis, moest hij met een Welcome Song binnengehaald worden. Ook nieuwjaarsdag werd meer dan

eens met een dergelijke Song opgeleust. Een koninklijke trouwerij of verjaardag vroeg om een Ode. Er zijn m'n vijftientig Odes en Welcome Songs van Purcell bekend.

Wat de theaternmuziek betreft, tijdens de Restoration kwam ook het theaterleven in Londen weer tot leven. Geliefd waren vooral de 'masques', een mix van toneel en muziek. Een masque was een soort 'voorloper' van de opera. Purcell schreef een aantal werken voor het theater, zoals 'The Fairy Queen', 'The Tempest' en 'The Indian Queen'. Het meest bekende werk uit deze categorie is echter 'Dido and Aeneas' (1689), een gelegenheidswerk voor een meisjesschool te Chelsea.

Purcell schreef naast vocale werken instrumentale composities. Er wordt wel eens beweerd dat de grootheid van de componist Purcell zich vooral in deze werken zou openbaren. Hoe dit ook zij, Purcell heeft een flink aantal instrumentale composities voor verschillende bezettingen geschreven. Daarbij valt wel op dat er maar weinig klavierwerken van hem bekend zijn. Temeer omdat Purcell vanaf 1679 tot aan zijn dood organist was van de Westminster Abbey en dus veel achter de klavieren vertoefd moet hebben. Je zou op z'n minst een stapeltje orgelmuziek van zijn hand verwachten. Helaas. Vermoedelijk heeft Purcell veel geïmproviseerd.

Anthems

De vierde categorie wordt gevormd door de kerkmuzikale werken. De kerkmuziek van Purcell bestaat voor verreweg het grootste gedeelte uit zogenaamde anthems. Bat zijn vocale composities met een (veelal) geestelijke tekst in het Engels. Het ontstaan van & anthem is onlosmakelijk verbonden met het ontstaan van de anglicaanse kerk en de diensten, zoals in het *Book of Prayer* werden opgenomen.

In Engeland werden anthems vanaf circa 1550 gecomponeerd. Er ontstonden twee soorten anthems. Allereerst de zogenaamde **full-anthem**. Dat is een meerstemmige vocale compositie met een Engelse tekst voor a-capelia koor.

Na 1565 ontstond de 'verse-anthem', waarin passages voor **koor** afgewisseld worden met verzen voor solisten. Bovendien kent de verse-anthem in tegenstelling tot de **full-anthem** **instrumentale** begeleiding. Vanaf 1662 zouden **instrumentale** gedeelten onderdeel uitmaken van de **verse-anthems**.

Als koorknaap van het Chapel Royal Choir raakte de jonge Purcell **vertrouwd** met anthems **van componisten** wiens namen in **Purcells** tijd al met respect werden uitgesproken: bijvoorbeeld **Thomas Tallis** (1505-1585) en **William Byrd** (1543-1623). Zelfs nadat Purcell zelf **anthems** was gaan componeren, bleef hij de traditionele anthems bestuderen. En er waren natuurlijk **anthems** van tijdgenoten als Cooke, Blow en Humfrey. Tot 1682 componeerde Purcell zowel **full-anthems** als **verse-mthems**. Dat veranderde **nadat** hij **organist** van de Chapel Royal werd. **Toen schreef hij** voornamelijk **verse-anthems**.

Besluit

Het leven van Purcell was onlosmakelijk **verbonden met** de anglicaanse **kerk**, die op **haar** beurt niet los te zien **was** van het koningshuis. Ook op (kerk)muzikaal gebied **werd meer** dan eens zichtbaar dat kerk en staat nauw op **elkaar** betrokken waren. Purcell componeerde diverse **keren** (geestelijke) **werken voor** kroningsfeesten. **Zo werd** de kroning van James **II** in 1685 opgeluisterd met Purcells bekende anthem 'My heart is inditing'.

De laatste composities, die **Purcell voor** een koninklijke gelegenheid schreef, **waren** bestemd **voor** de begrafenis **van Queen Mary**. De **vrouw** van Koning **Willem III** over-

leed op 28 december 1694 aan de pokken. Tijdens haar begrafenis op 5 maart 1695 werd **muziek** uitgevoerd van Thomas **Morley** en **Henry Purcell**.

Laatstgenoemde componeerde voor deze gelegenheid de sublieme **anthem** *Thou knowest, Lord, the secrets of our hearts* en **twee instrumentale** werken (een mars en een **canzona**). Wist Purcell veel **dat** deze werken acht **maanden** later op **zijn** eigen begrafenis gespeeld zouden worden. . .

Hoe dan **ook**, de muziek is driehonderd jaar later nog **steeds te** kluis-teren. Een uitstekende **uitvoering** van de Complete *Funeral Music for Queen Mary* is vorig jaar overigens op cd verschenen, uitgevoerd door **koor** en orkest 'The Sixteen' o.l.v Harry Christophers (Label: Collins Classics). Op deze cd staan verder de Ode **voor Queen Mary's Birthday uit 1692** en nog een aantal andere losse **koorwerken**.

G.J. van Middelkoop

M meeglezen

Tot geloof komen

In een drukke winkelstraat in Rotterdam-West staat het activiteitencentrum De Brug. Daar werkt Gerri de Haan als opbouwwerker vanuit de Hervormde gemeente Delfshaven. Een interview met hem **staat** in *Windstroken* van november 1995. Het centrum is een **prima** plaats **voor een** gesprek. Over allerlei dingen, en ook over het geloof.

Komen er in 'De Brug' mensen tot geloof?

'Ja. Veel bezoekers hebben een vaag-christelijke achtergrond. Het zijn **zwakkeren** in de **samenleving**, **types** waarvan ik **soms** denk dat God veel met hen **voor** heeft. Je **merkt** het ook aan de manier **waarop** ze tegenover het geloof **staan**; als het gesprek over God **gaat**, krijgen ze een bepaalde tinteling in hun ogen. Ik probeer hen te helpen om het geloof een concreter, duidelijker plaats te laten krijgen in hun leven.

Vaak zijn we een **schakel** in een lange ontwikkeling. Zo **ken ik** een **vrouw** die hier vaak is geweest en tijdens **een** **bezoek** aan haar broer in Australië tot geloof kwam. Je mag **dat zien** als de vrucht van wat hier gezaaid is. **Zo zegt ze** het zelf ook.'

In evangelisatiegesprekken gaat her soms over moeilijk vragen: de vraag naar het lijden, de godsbeelden, etc. Spelen die vragen in jouw werk ook een rol?

'Nee, de bezoekers houden zich meer bezig met alledaagse dingen. Ze zijn geïnteresseerd in de **vraag**: "Wie is God voor jou?" Ze zoeken eerder echtheid dan een antwoord op moeilijke vragen. Door-

dat ze minder **rationeel zijn ingesteld**, komen ze ook **eerder tot** overgave aan **God**: ze hebben **een basisvertrouwen** dat God het antwoord op hun **vragen weet**.

Jong in Nederland

Hoe groeit de jeugd **van** tegenwoordig op? Aan dit onderwerp besteedde Elsevier van 2 december jl. een uitvoerig artikel. Opgroeien in Nederland is voor zowel **kinderen** als ouders een flinke klus geworden.

Een die zij bovendien **grotendeels** samen, dus zonder de vroegere ondersteuning van familie, kerk, politiek en samenleving, moeten zien te klaren. **Meer** en langer dan ooit zijn ze tot elkaar **veroordeeld**. **Meer** & daarom heeft in de doorzonwoningen en flats macht **plaatsgemaakt voor** overleg, of het nu met een **kind** van zes of met **een** van **zestien jaar** oud is. Autoriteit voor begrip. Onbegrip voor inlevingsvermogen. In pak-weg acht van de tien gezinnen (de probleemgezinnen laten we hier **buiten** beschouwing) wordt gestreefd naar harmonie, naar een klimaat waarin iedereen in huis tot zijn recht kan komen **zonder** de ander tekort te doen. Bij de drie **grote R's** die vroeger de **leidraad** vormden in de burgerlijke opvoeding: Rust, Reinheid en Regelmaat, zijn er twee bijgekomen: Ruimte en Redelijkheid. En het werkt. **Alle** diepgravende **onderzoeken** naar opvoeden en opgroeien in Nederland **in** de jaren negentig, wijzen **uit** dat het **goed** tot **zeer** goed **gaat** met 85 procent van de Nederlandse jeugd. De rest, en **dit** percentage **is al sinds** jaar en dag stabiel, **valt om** **tragische** redenen uit de boot en verdient natuurlijk alle hulp en aandacht. Wanneer **we** ons echter **beperken** tot de gelukkigig**meerderheid** van de Nederlandse kinderen, zien we dat die kerngezond, weldoorvoed, **goed** gekleed en behuisd, **rijk** voorzien van speelgoed en onderwijs, **gekoesterd** en gestimuleerd **opgroeit in** **betrek-**

kelijk vredige en veilige huiselijke omstandigheden. Over en **weer** is de affectie en tevredenheid tussen ouders en kinderen **groot**. Ouders zetten zich aan de **opvoedingstaak** in de overtuiging dat ze het **aankunnen** en dat het met hun **kinderen** wel goed zal komen. En ze hebben gelijk.

Hoe kijken jongeren van 20 tot 24 aan tegen **werk** en andere **waarden**? Tweederde van de 24-jarigen woont nog steeds thuis, en met plezier. Het grootste probleem is het vinden **van een** baan. **Als men ergens nog niet mee bezig is op deze jongvolwassen leeftijd**, dan is het wel trouwen en kinderen **krijgen**.

Het is de periode **van** 'seriële monogamie', een hele serie opeenvolgende vaste relaties uitproberen tot dat er **een** beklijft. Het 'voortplantings-mortuarium', de periode **tussen** geslachtsrijpheid en het eerste kind krijgen, wordt steeds langer en ligt inmiddels op veertien jaar. Religie speelt voor het merendeel van de jongeren, die door hun ouders **seculier** zijn opgevoed, geen rol van betekenis. Reden voor cultuurpessimisten om te beweren dat ze, goddeloos als ze grootgebracht zijn, **dus ook** wel **geen normen** en **waarden** zullen hebben. Ze zouden alleen maar met **zichzelf** bezig zijn, zich onmaatschappelijk gedragen **etcetera**. 'Flauwekul', zegt Kees Bakker onomwonden. Jongeren van nu zijn niet **egocentrischer** of luier dan **vroeger**. Wim Meeuws voegt daaraan toe: 'Egocentrisme en wat verkennend rondhangen horen bij opgroeien. **Vanuit ontwikkelingspsychologisch oogpunt** bezien zou **ik** me zorgen maken als ze het niet deden'.

Met dat gebrek aan **normen** en **waarden** blijkt het reuze mee te **vallen**. Volgens Joep de Hart van het Sociaal en Cultureel Planbureau, **vallen** onder jongvolwassenen **zeven** algemene **waardenoriëntaties** te onderscheiden die betrekking hebben op **uiteenlopende** aspecten van hun leefwereld: lichamelijke

vitaliteiten attractiviteit; het vinden van een levenspartner en het stichten van een eigen gezin; goede relaties met de ouders en andere familieleden; de mogelijkheid zichzelf te ontplooien in een uitdagend en afwisselend **beroep**, esthetische ervaring, christelijke religiositeit, maatschappelijke **betrokkenheid** en kritiek op maatschappelijke misstanden.

De **Hat** stelt: 'Eerder dan dat de oude collectieve moraal opgevolgd zou zijn door een nieuwe collectieve **moraa**l, wordt de **huidige** situatie vooral gekenmerkt door een segmentering van waarden, dat wil zeggen het naast elkaar bestaan **van** onderling nauwelijks **samenhangende waardensystemen**'. Opvallend – en veelzeggend – is de **grote** waarde die jongeren hechten aan goede familierelaties en – op termijn – het stichten van een eigen gezin.

De wereld is geen Efteling

In het blad Schoolbestuur van december 1995 **schrijft** drs. P.A.M. de Jong over het rapport De school **van** je leven, dat onlangs werd gepresenteerd door het Platform Pedagogische **Opdracht**. Het Platform wil de discussie een stevige zet geven, maar het rapport is volgens De Jong **een lege doos met een strik** erom. En we hebben **meer** nodig in onze **verweerde samenleving**. Zo **typeerde Pim Fortuyn** de maatschappij van vandaag. De Jong over hem:

Zijn stelling is dat onze samenleving haar **Vaders w** Moeders is kwijtgeraakt en daarmee op springen staat. De begrippen Vader en Moeder **hanteert** hij als metaforen. Vader staat voor de wet, **gezag** en autoriteiten de handhaving daarvan, Moeder voor zorg, voor het onderhouden van de gemeenschapszin.

Fortuyn ziet in de culturele revolutie van de jaren 'M' de oorzaak van het **morele vacuüm**. We zijn sindsdien

een samenleving van wezen geworden zonder de aanwezigheid van een collectieve vaderfiguur die ons voorhoudt hoe het hoort. In dit morele vacuüm maken de traditioneel christelijke en burgerlijke waarden en **normen** plaats voor **een** libertaire moraal, waarin maximale **vrijheid**, zelfontplooiing, **non-discriminatie**, privacy en dergelijke **de centrale** waarden vormen. We vinden dat **terug** in slogans als 'moet kunnen', 'take it **easy**', 'drum je eigen ritme' en een van de meest recente spreuken van **Loesje** 'leve het hiernumaals'. **Ieders** persoonlijke overtuiging vormt de **nieuwe** morele autoriteit. We **noemen** dat individualisering. In zo'n geëmancipeerde samenleving kunnen morele **kwesties**, zoals die **van** leven en dood, alleen nog procedureel **worden** geregeld. Bij conflicten wordt bij gebrek **aan** een gemeenschappelijke autoriteit, **een beroep** gedaan op de rechter als hoogste autoriteit. Zo'n samenleving wordt beheerst door, **wat** professor **Zydeveld** noemt, **vereffening-isering**. Het **leven** wordt beleefd als een pretpark, waarin je moet genieten van de aanwezige attracties. Het moet allemaal leuk **zijn**, anders haken we af en gaan op zoek naar een nieuwe attractie. Zo gaan we **letterlijk** en **figuurlijk** zappend door het leven. In **zo'n samenleving** **verwordt** de opvoeding tot het klaarstomen voor **een** maatschappij als een grote leuke Efteling. Maar natuurlijk is de wereld daarbuiten helemaal geen Efteling. Dat is de wereld van **banen** en werkloosheid, van maatschappelijke conflicten, van macht en machtsstrijd, **van** veiligheid en onveiligheid. Veel jongeren raken vroeg of laat het spoor bijster. Onze samenleving kent op dit moment al meer dan 750.000 probleemjongeren. Vervolgens moet onze verzorgingsstaat deze, in termen van Fortuyn, 'verweesden' opvangen. Onlangs hoorde ik in een radioprogramma een interview met zo'n groep jongeren. Ze zagen er helemaal geen kwaad in om helend en stelend door het leven te **gaan**.

Maar toen de reporter doorvroeg, erkenden ze geweldig te worstelen met de zin van hun **bestaan**. De tragiek in het leven van deze jonge mensen is gelegen in het feit, dat ze de antwoorden op de grote levensvragen moeten ontberen en daarmee **worden** ze geraakt in het diepste van hun bestaan. **Hiermee**

bevestigen deze jongeren dat **waarden** en normen essentieel zijn en dus ergens over moeten gaan. Dat vraagt meer dan een procedurele discussie. Het is de vraag naar inhoud. En dan hebben we weinig aan een lege doos, **ook** al zit er een strik omheen.

UIT DE KERKEN

Uit de kerken

Beroepen te Katwijk i.c.m. Valkenburg: R.W.J. van Ommen te Musselkanaal-Valthermond; te Oldehoeve: H.G. Gunnink te Schildwolde. Aangenomen naar Assen-Zuid voor miss. dienst in Curitiba (Brazilië): R. Sietsma te Maceió (Brazilië), uitgezonden door de Can. Ref. Church te Hamilton (Canada); naar die Vrye Geref. Kerk te Pretoria (Zuid-Afrika) voor miss. dienst in Soshanguve-Zuid: D.M. Boersma, kand. te Kampen, die bedankte voor Lemele/Lemelerfeld en voor Wijnjewoude i.c.m. Oosterwolde.

Bedankt voor Groningen-Zuid: P.M. de Wit te Gouda.

Intrede

Op zondag 3 december jl. deed ds. A.G. **Bruijn** te Driesum, intrede in de gemeente te Stadskanaal. Ds. **Bruijn** werd in de morgendienst door ds. J.R. Dunnewind te Zuidwolde (**Dr.**) in het ambt bevestigd en deed in de **middagdienst** intrede. Nieuw adres ds. **Bruijn**: Westerseldelaan 16, 9501 VR Stadskanaal, s (0599) **651128**.

Op zondag 3 december jl. deed kand. C. van **de Beek** intrede in de gemeente te Enschede-Noord voor miss. dienst t.b.v. de **GGRI** (docent **STM/SAP Boma, Irian Jaya**). Ds. **Van de Beek** werd in de mor-

gendienst door ds. A. van **Houdt** in het **ambt** bevestigd en deed in de middagdienst intrede.

Op zondag 10 december jl. deed dr. **J.J.C. Dee** l.l. herv. pred. te Twijzelerheide, intrede in de gemeente te Spakenburg-Noord.

Dr. Dee werd in de morgendienst door prof. J. Kamphuis, emeritus-hoogleraar te Ommen in het ambt bevestigd en deed in de middagdienst intrede.

Nieuw adres dr. Dee (na 29 jan: '96): Sluisweg 46, 3751 BP Bunschoten-Spakenburg, = (033) 2984747.

BBK krijgt eigen kantoor

Zwolle – De deputaten die de betrekkingen met buitenlandse kerken onderhouden (**BBK**), hebben in Zwolle **een** eigen kantoor in gebruik genomen. Het is gevestigd in het pand van de **vereniging 'De Verre Naasten'**, die haar kantoor heeft uitgebreid door de aankoop van een **naastgelegen** pand. Het adres is: Oosterlaan 22, 8011 GC Zwoile, ☎ (038) 4225790 (alleen 's morgens bereikbaar).

Benin-taken officieel van BBK overgenomen

Gouda – De Geref. Kerken te Gouda en Waddinxveen **hebben** met de ondertekening van een acte van overdracht, de **taken** overgenomen van de deputaten BBK inzake het kerkelijk **opbouwwerk** in Benin. In samenwerking met de **vereniging De Verre Naasten (DVN)** zijn Jan Egbert **Wolting** en Elly **Urban** uitgezonden naar **Benin**. Zij verlenen, als kerkelijk opbouwwerkers,

steun aan de Eglise Réformée Confessante au Benin (ERCB). In het kader van hun **uitzending** voor DVN verrichten zij ontwikkelingswerk vanuit **christelijk perspectief**. De **kerken in Gouda en Waddinxveen hebben** vanaf 1992 de **ontwikkelingen** tussen Benin, BBK en DVN gevolgd, en besloten uiteindelijk te proberen de taken van BBK over te nemen. Om voor de toekomst – als het werk zal worden uitgebreid – voldoende draagkracht te hebben, is aan de classis en aan de particuliere synode om bredere steun gevraagd.

Ds. Ben Zwi wil band met Nederlandse kerken

Jeruzalem – Ds. J. Ben Zwi, voorganger van de Bat Tzion-gemeente in Ma'aleh Adumim bij Jeruzalem, heeft aan de deputaten BBK verzocht om een relatie met de Ger. Kerken aan te gaan. Het verzoek kwam via de Stevaj (Stichting ter bevordering v.d. evangelieverkondiging aan het joodse volk), die al jaren contact heeft met de Bat Tzion-gemeente. Momenteel zijn er in Israël zo'n 30 christelijke kerken met leden afkomstig uit het Joodse volk. Volgens de deputaten is de Bat Tzion-gemeente de enige die de gereformeerde leer van harte aanvaardt, en zijn de anderen pinkster- of baptistengemeenten. De deputaten BBK hebben positief op het verzoek van Ben Zwi gereageerd en zoeken nu een plaatselijke kerk die de contacten met de Israëlische gemeente wil onderhouden.

Baek en brochure 50 jaar Vrijmaking

Apeldoorn/Bruchterveld – Over de Vrijmaking in Apeldoorn en Bruchterveld is resp. een boek en een brochure verschenen. De belijdende leden in Apeldoorn hebben een exemplaar van het boek, *Herdenking Vrijmaking Gereformeerde Kerk Apeldoorn 1945-1995*, gekregen van de kerkeraad. Het boek is verkrijgbaar via J. Me-

rema, Emmalaan 6, 7315 AK Apeldoorn.

De brochure *Vijftig jaar Vrijmaking in Bruchterveld* is te bestellen door overmaking van 10 gulden op rek.nr. 38.49.88.156 t.n.v. A. PUIlen, Bruchterveld, o.v.v. 'Vrijmaking'.

Persbericht

Woensdag 17 januari organiseert de Stichting Vrienden Van de Pabo een **forumavond** met als onderwerp:

Occultisme in de basisschool, sprookje of realiteit?

Naar aanleiding van het bekje

Met fantasie naar de nieuwe tijd van drs. R. Matzken, zullen de heren P. te Velde en R. Matzken spreken over dit onderwerp.

Plaats: Grasdorpstraat 2, Zwolle.

Aanvang: 20.00 uur.

Voor meer informatie kunt u bellen met de coördinator van de S.V.V.P.: A. Hoksbergen, ☎ (033) 4722525.

Adreswijzigingen e.d.

Leek * *Kerk. bureau:* E.A. Norg, Richterenlaan 11, 9351 JR Leek, wo. 19.30-20.30 uur, e (0594) 512426 (pag. 45).

Prof. J. Kamphuis

Een eeuwig hallel

– de lof van God in het eeuwige leven –

In het derde boek 'Een eeuwig hallel' wordt de lijn gevolgd, die de Bijbel trekt naar de eeuwigheid en het hallel dat daar zal klinken. Met dit boek over het hallel is de trilogie over de lofzang voltooid.

200 pag., gebonden, f 28,-

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

Oosterbaan & Le Cointre B.V.

Postbus 25, 4460 AA Goes,
Telefoon 0113-215591

